

Bijlage 1: Nadere toelichting behorende bij paragraaf 3 over de toezeggingen

Oprichting vereniging van gepensioneerden

Toegezegd is dat bij de evaluatie aandacht zal worden besteed aan de klacht dat pensioenfondsen pensioengerechtigden soms niet in staat stellen om andere pensioengerechtigden te bereiken in verband met de oprichting van een vereniging van gepensioneerden (Handelingen II 2007/08, nr. 34, pag. 2654-2662).

Uit het evaluatieonderzoek blijkt dat 12 ondernemingsfondsen (16%) een verzoek hebben ontvangen om mee te werken aan de oprichting van een vereniging van gepensioneerden. Het betreft ondernemingspensioenfondsen waarbij ongeveer 12% van de pensioengerechtigden is aangesloten. Het ging hierbij vooral om een verzoek tot verstrekken van adressen (9 keer) en het verzoek om het versturen van een mailing (7 keer). In twee gevallen ging het om het verzoek een machtiging op te nemen in het pensioenmagazine. Alle ondernemingspensioenfondsen die een verzoek tot medewerking hebben gekregen hebben deze medewerking ook verleend.

Bij bedrijfstakpensioenfondsen is een dergelijk verzoek ontvangen door zeven fondsen (11%) waarbij 14% van de pensioengerechtigden zijn aangesloten. Het ging hierbij vooral om het verstrekken van adressen (4 keer) en het verzoek om het versturen van een mailing (5 keer). In 3 gevallen ging het om het verzoek een machtiging op te nemen in het pensioenmagazine. Bijna alle bedrijfstakpensioenfondsen hebben de gevraagde medewerking verleend. Twee relatief grote fondsen binnen deze groep van zeven fondsen geven aan de medewerking niet te hebben verleend omdat zij dit niet tot de taken van het fonds(bestuur) rekenen.

Naast bovenstaande uitkomsten uit het evaluatieonderzoek zijn mij ook geluiden bekend van pensioenfondsen die weigerden gegevens te verstrekken, omdat dit op grond van de privacywetgeving verboden zou zijn.

Deze weigeringsgrond blijkt niet terecht te zijn. De gegevensverstrekking van een pensioenfonds aan een belangenvereniging kan gegrond worden op artikel 8 onderdeel f juncto artikel 9 van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Daarnaast is artikel 10 van het Vrijstellingsbesluit behorende bij de Wbp relevant.

Uit hoofde van de Wbp worden er geen eisen aan deze belangenverenigingen gesteld, wel wordt in artikel 10 van het Vrijstellingsbesluit de eis gesteld dat de gegevens slechts ontvangen mogen worden ten behoeve van het overleg en de organisatie van een medezeggenschapsorgaan van gepensioneerden bij pensioenregelingen.

Indien er is voorzien in een mogelijkheid van de gepensioneerde om bezwaar aan te tekenen tegen het verstrekken van zijn persoonsgegevens, is er geen bezwaar tegen het verstrekken van deze gegevens door pensioenfondsen.

De huidige wetgeving biedt geen belemmeringen om gegevens te verstrekken ter oprichting of instandhouding van een vereniging van pensioengerechtigden. Het is aan de pensioenfondsen zelf om te bepalen of ze medewerking verlenen.

Het kabinet acht het zeer wenselijk dat fondsen dit doen en is daarom voornemens om in de wet te regelen dat fondsen hun medewerking moeten verlenen bij het verstrekken van informatie over de oprichting en/of het bestaan van een vereniging van pensioengerechtigden. Op deze manier kunnen alle pensioengerechtigden geïnformeerd worden over de manier waarop zij lid kunnen worden van de vereniging en over de activiteiten van de vereniging.

Adviesrecht en beroepsrecht

Een andere toezegging betreft het bekijken of de combinatie van het adviesrecht en beroepsrecht voor de deelnemersraad voldoende is. Uw Kamer heeft aandacht gevraagd voor het verschil tussen de bepaling in de Pensioenwet en de bepaling hierover zoals deze in het medezeggenschapsconvenant was opgenomen (Handelingen II 2006/07, nr. 15, pag. 1048-1061).

In het convenant staat dat in geval van overname van of door een ander fonds en/of samengaan van het fonds met een ander fonds of liquidatie van het fonds, aan de deelnemersraad een verzwaard adviesrecht kan worden toegekend. Dit houdt in dat in beginsel het oordeel van de deelnemersraad moet worden gevolgd behalve wanneer zwaarwegende (als zodanig door het bestuur ook duidelijk te motiveren) redenen zich daartegen verzetten. Omdat dit verzwaarde adviesrecht sterk lijkt op een instemmingsrecht, is toentertijd door de wetgever gekozen voor de combinatie adviesrecht en beroepsrecht. De betreffende adviesrechten voor de deelnemersraad zijn vastgelegd in artikel 111, tweede lid, onderdelen f en g van de Pensioenwet. Op grond van artikel 217 en 218 kan (een geleding van) de deelnemersraad beroep aantekenen bij de Ondernemingskamer van het gerechtshof te Amsterdam.

Het evaluatieonderzoek laat zien dat over de betreffende onderwerpen niet vaak advies wordt gevraagd. Wel is er een toename te zien ten opzichte van de tussenevaluatie bij zowel ondernemingspensioenfondsen en bedrijfstakpensioenfondsen als het gaat om adviesaanvragen bij overdracht of overname van de verplichtingen van het fonds (van 7 naar 14 respectievelijk van 1 naar 10).

Uit het onderzoek blijkt verder dat het pensioenfondsbestuur in de meeste gevallen een uitleg geeft over de redenen waarom zij een advies van de deelnemersraad niet heeft overgenomen. Het gaat hierbij om alle onderdelen waarover de deelnemersraad mag adviseren.

Veel deelnemersraden geven aan dat zij begrip hebben voor de opstelling van het bestuur en dat zij daarom geen actie ondernomen hebben n.a.v. een niet overgenomen advies. Circa een derde van de deelnemersraden onderneemt

wel actie naar aanleiding van een niet overgenomen advies. Een meerderheid van deze groep geeft aan dat zij extra overleg hebben gevoerd met het bestuur. Een aantal deelnemersraden is naar de Ondernemingskamer gestapt.

Uit het onderzoek van TNS NIPO komt naar voren dat een vijftal fondsen heeft aangegeven recente ervaring te hebben met een beroep bij de Ondernemingskamer van het gerechtshof te Amsterdam tegen een besluit van het pensioenfondsbestuur dat afwijkt van het advies van de deelnemersraad. In twee gevallen is het verzoek van de deelnemersraad om het besluit van het bestuur in te trekken afgewezen, in de twee andere gevallen moest het bestuur het besluit intrekken en in één geval is het besluit aangehouden (bron: rechtspraak.nl).

Deze zaken gingen overigens niet over de adviesrechten die op basis van het convenant onder het verzwaarde adviesrecht moesten vallen.

Het merendeel van de deelnemersraden vindt de mogelijkheid voor het instellen van beroep (ruim) voldoende. Navraag bij TNS NIPO leverde nog aanvullende informatie op welke niet in het rapport is opgenomen. Hieruit komt naar voren dat slechts 4% van de deelnemersraden van bedrijfstakpensioenfondsen en 1% van de deelnemersraden van ondernemingspensioenfondsen het huidige beroepsrecht onvoldoende vindt.

Op basis van bovenstaande concludeer ik dat de huidige vormgeving van het adviesrecht in combinatie met het beroepsrecht voldoende mogelijkheden biedt voor deelnemersraden om te zorgen dat hun adviezen serieus genomen worden. Het kabinet ziet dan ook geen aanleiding hier wijzigingen in aan te brengen.

Drempel van 10%

Toegezegd is te bekijken of de drempel van 10% uit artikel 101, tweede lid, Pensioenwet, adequaat is (Handelingen II 2006/07, nr. 15, pag. 1048-1061). Op grond van die bepaling kunnen vertegenwoordigers van pensioengerechtigden in het bestuur van een ondernemingspensioenfonds meer zetels bezetten dan werknemersvertegenwoordigers, indien het aantal deelnemers minder dan 10% is van het totaal aan pensioengerechtigden en deelnemers.

Cijfers van DNB (2007) laten zien dat er twintig ondernemingspensioenfondsen (van de in totaal 484 ondernemingspensioenfondsen) zijn waarbij de actieve deelnemers minder dan 10% van het totaal uitmaken. In dat aantal zijn de fondsen waarin helemaal geen actieven meer zitten niet meegenomen, dat zijn er 22. In totaal zouden er dus 42 fondsen gebruik kunnen maken van de bepaling uit artikel 101.

Er zijn echter weinig ondernemingspensioenfondsen waarin de pensioengerechtigden meer zetels innemen dan de

werknemersvertegenwoordigers. Bij vijftien ondernemingspensioenfondsen overstijgen de bestuurszetels van de pensioengerechtigden die van de werknemersvertegenwoordigers. Tien daarvan hebben geen actieve deelnemers meer in het fonds, twee hebben minder dan 10% actieve deelnemers en bij drie fondsen zijn er nog meer dan 10% actieven. Alleen deze laatste drie fondsen voldoen dus niet aan de huidige bepaling in artikel 101.

Bij brief van 1 september 2006 heeft de CSO een reactie gegeven op de derde nota van wijziging Pensioenwet en de nota naar aanleiding van het nader verslag. In deze brief heeft de CSO gereageerd op de 10%-norm. De CSO schrijft in de brief dat zij zich realiseert dat hierover in het medezeggenschapsconvenant geen andere afspraken zijn gemaakt, maar zij is van mening dat 10% aan de erg lage kant is. De CSO pleit er voor om dit percentage te verhogen. De CSO heeft geen argumenten aangedragen waarom dit percentage verhoogd dient te worden.

Op basis van de informatie van DNB zouden er slechts 3 fondsen mogelijk baat hebben bij een verruiming van de 10% regel. Recente cijfers uit 2008 tonen aan dat twee van de drie hun bestuurssamenstelling al gewijzigd hebben, waardoor er feitelijk maar een fonds hier baat bij zou hebben. Ik zie daarom geen aanleiding wijzigingen in het percentage aan te brengen.

Kandidaten bestuur uit eigen organisatie

Toegezegd is om bij de evaluatie te bekijken of de eis gehandhaafd moet worden dat de kandidaten voor de geleiding van de pensioengerechtigden in het pensioenfondsbestuur die voorgedragen zijn door representatieve organisaties ook uit de betreffende onderneming moeten komen (Handelingen II 2006/07, nr. 15, pag. 1048-1061).

Het evaluatierapport laat zien dat de vertegenwoordiging van gepensioneerden in het bestuur van een ondernemingspensioenfonds in het merendeel van de gevallen tot stand komt via verkiezingen. De kandidaten worden in de meeste gevallen voorgedragen door verenigingen van gepensioneerden of het zijn zelfstandige kandidaten of het bestuur draagt vertegenwoordigers van gepensioneerden voor. Duidelijk is in ieder geval dat sinds de vorige meting bij meer fondsen gepensioneerden van het eigen fonds worden voorgedragen.

De vertegenwoordiging van gepensioneerden in het bestuur van bedrijfstakpensioenfondsen komt in het merendeel van de gevallen (11 van de 12) tot stand via verkiezingen en door enkelvoudige kandidaatstelling. Alle mogelijkheden van voordracht van kandidaten (CSO, vereniging van gepensioneerden, enzovoorts) komen bij deze fondsen voor.

In de evaluatie zijn geen vragen gesteld over de 'afkomst' van de pensioengerechtigde bestuursleden. Wel kan de link met de samenstelling van

de deelnemersraad worden gelegd. Hier is wel naar de afkomst van de kandidaten gekeken. Uit het onderzoek blijkt dat het merendeel van de fondsen (statutair) als voorwaarde heeft gesteld dat de kandidaten voor de deelnemersraad afkomstig dienen te zijn uit het bedrijf c.q. de bedrijfstak (93% van de ondernemingspensioenfondsen en 79% van de bedrijfstakpensioenfondsen). Nagenoeg alle deelnemersraden (92% van de bedrijfstakpensioenfondsen en 97% van de ondernemingspensioenfondsen) vinden dit een redelijke voorwaarde. De deelnemersraden die dit niet een redelijke voorwaarde vinden, vinden bijvoorbeeld de deskundigheid van de kandidaat belangrijker.

Gegeven de toename bij ondernemingspensioenfondsen dat er meer fondsen pensioengerechtigden van het eigen fonds voordragen en de reacties van fondsen over de afkomst van deelnemersraadsleden concludeer ik dat de huidige bepaling in een behoefte voorziet. Ik zie dan ook geen aanleiding de huidige eis aan te passen.

Representativiteit verenigingen

Artikel 109 bepaalt dat in geval van verkiezing van de leden van de deelnemersraad door de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden kandidaten kunnen worden voorgedragen door een of meer verenigingen. Deze verenigingen moeten aan bepaalde representativiteitseisen. Dit betekent datten minste 1% van de geleding, voor welke die vereniging een kandidaat voordraagt, lid moet zijn of dat ten minste 250 personen van die geleding, voor welke die vereniging een kandidaat voordraagt, lid zijn.

Artikel 3 van de Regeling PW en Wet BPR wijst de lidorganisaties van de Centrale Samenwerkende Ouderenorganisaties aan als organisaties voor wie deze representativiteitseisen niet gelden.

Het kabinet is voornemens de aanwijzing van de lidorganisaties van de CSO als representatieve organisaties te verlengen voor onbepaalde tijd.